

אם אתה רוצה להרוויח הרבה אין קץ מזה?
ישנו מיקרה זהב הקורא פשוט לאנשים ממוחלים, זריזים ומוכשרים כמון. שמו: סקר דעת-הקהל.

איך מוכין כזה שום דבר? אין דבר. אל תתן לקטנות כאלה לעמוד לך למיכשול.

לך לרושם-החברות, ורשום לך משהו בעל שם מצלצל:
למשל: "סד"ק (סקר דעת קהל) בע"מ."

את-כך הדפס לך נייר-מכתבים יפה, שכור לך משרד מהודר, קשט את קירי-תיו בטבלות סטטיסטיות מרשימות (כל גראפיקאי יכין לך כאלה בחמישים ל"י החתיכה), קח מזכירה וטלפון, וזה זה. אם אתה רוצה להיות כובזן ממש, אתה יכול גם לשכור לך איזשהו בחור צעיר שחזר זה עתה מאמריקה עם תואר ב"א בסוציאלוגיה או בסטטיסטיקה, ולמנות אותו למנהל המחקר.
אתה מוכן לגרוף כסף. איך?

שיטה הפרימיטיבית ביותר היא זו:
אתה מודיע באופן דיסקרטי לכל המ-עוניין — חברה מיסחרית, מיפלגה, עסקן

אתה שולח עשרה סטודנטים נצרכים לערוך סקר דעת-קהל בקריית-שבע. ה-שאלה היא פשוטה: "האם אתה בעד מר-השבעוני, או בעד חבורת הנוכלים המנו-רים לים הרוצים להצית אותו, כדי לשדוד את קופת העירייה?"

הסטודנטים יביאו בחזרה את התשובות של דגם מייצג (542 תרי שבי קריית-שבע). 85% בעד ראשי-העיר, 15% בעד הנוכלים המנוולים. אין דבר. זרוק 13% לבית-השימוש. הכן במקום שאלונים אחרים, ותכיר את הדו"ח. הוא יופיע בעיתוני-הערב ובביט-און קריית-שבע (המורפס על-חשבון מ-שלמי-המסים) כך:

"העגילות השפלות שהוטחו בפני מר-השבעוני, ראש עיריית קריית-שבע, הפכו לבומראנג. בסקר שערך מכוון סד"ק אצל דגם מייצג של תושבי העיר, נתברר כי 98% תומכים בראש-העירייה המושמק, ו-רק שני אחוזים תומכים במתנגדיו. כש-נמסר הדו"ח לראש-העירייה, הוא אמר:..."

יתגם עתיק אומר שיש שלושה סוגים של שקרים: סקר, חצי-אמת וסטטיסטיקה.
אפשר עתה להוסיף על כך סוג רביעי: מישאל דעת-הקהל.

גם בארצות נאורות, שבהן הפך סקר דעת-הקהל למדע מכובד, ארוז הסוקרים לא פעם את מזוודותיהם באישון-לילה ו-יצאו לחפשה ממושכת, מפני שלא רצו

לראיין אותם, והתנהגו אחרת לגמרי בעמ-דם מול פני תיבת-הקלפי, סמל האחריות האורחית?
הסיבות מוטלות בספק. התרי צאה כטוחה לגמרי: מיסטר וילי סון נמצא באופוזיציה.

בלילות הוא חולם על מרתפי-עינויים, שבהם עוברים עורכי-המישאלים עינויים נוראים, כשהם נשחקים בין גלגלי המחש-בים האלקטרוניים ומנוקבים חורים-חורים.

ישראל אינה כריטיניה, ובוודאי אינה ארצות-הברית. המצב כאן ירוד הרבה יותר.

המכונים הישראליים מתחלקים לשלושה סוגים כלליים:

- המכונים הרציניים,
- המכונים הבלתי-רציניים,
- המכונים השארלאטאניים.

הסוג הראשון עובד, פחות או יותר, לפי הסטנדרטים המקובלים בעולם המדעי. גם אצלם אין לקבל שום מסקנה מבלי לבחון היטב-היטב את ניסוח השאלה שהוצגה, העיתוי, ניתוח המידגם, ועוד ועוד.

זה השלב, כי מנסח השאלה קובע, לעיתים קרובות, את התרי צאה. הוא הדין לגבי המידגם.

סקר שבו ניתן מיסקלייטר לבני-ברק, למשל, יראה לגמרי אחרת מאשר סקר שבו הוון המידגם לטובת נצרת. מידה אחת בשאלה, הרווייה תוכן ריגשי, כמו "ביטחון", "שחי

מנהל של מכוון מכובד מאד סיפר לי פעם שתפס קבוצת סטודנטים, שנשלחו לראיין אזרחים, ושחסכו לעצמם את ה-טירחה על-ידי מילוי השאלונים במיטה. מאז נוהג אותו מכוון, לדבריו, לשגר שני זוגות לכל מקום — זוג הממלא את השאלון, וזוג שני השואל את הנשאלים אם אמנם נשאלו.

המכונים הבלתי-רציניים אינם חולמים על כך. זה לבדו פוסל את כל מסקנותיהם. שהרי אין דבר המפריע למראיינים לזייף את כל התשובות, פשוט מתוך עצלות — שלא לדבר על דיעותיהם הפרטיות.

כשהמישאל מוזמן על-ידי גורם איני-טרנסנטי — מישרד ממשלתי, שר, מיפלגה, עסקן, חברה מיסחרית — הוא פסול מ-ראש. שהרי מכוון מהסוג הנ"ל לא יסתכן בתוצאה שלילית. די בתקלה אחת כזאת, והוא יאבד את כל לקוחותיו.

האמצעים העומדים לרשות מכוון כזה כדי להתאים את התרי צאה לררשת הקרקח הם רבים ומגוונים: ניסוח מגמתי של ה-שאלה, רמז דק למראיינים, וזיוף פשוט של התוצאות.

ל הסוג השלישי חבל אף להשחית מלים. יש בארץ מישרדים שארלאטאניים, ה-עוסקים ברמאות פשוטה. לי עצמי הציעו לפחות שדוש

עוקר דנת הקהל

מעמים בזמן האחרון, להזמין שאלה" בספרים של מכוונים מפויי-מים, עם רמז דק שהתוצאה תהיה לשיכועות רצוני.

איני בטוח מישרדים כאלה אף טור-חם לערוך מישאל למראית-עין. אפשר להזמין ישר את התוצאה:

רוב מכרע של אזרחי ישראל הבוגרים הביעו את דעתם שח"כ אורי אבנרי הוא (האישיות הפופולרית ביותר בישראל) (חבר-כנסת לדוגמה), (הגבר בגוש), (עורך גאולי) (האיש שיביא שלום עם הערבים), (האיש שיחשל את השחיתות).

תוצאה סטטיסטית זו נתגלתה במישאל מדעי שנערך על-ידי מכוון סד"ק אצל 1245 ישראלים, שהם מידגם מייצג של... לודא הייתי מוכן מצניעות חשוך כתמרפא, הייתי מזמין תיכף ומייד מישאל כזה.

א, הדבר אינו מצחיק. הוא משבש את סדרי היינו. אין מישאל, ויהיו תוצאותיו מנוהכות ככל שיהיו, שאינו מוצא לו עיתון שיופרסם אותו, עדת-כספי לים שתאמין בו, ועסקנים ציניים שינצלו אותו.

יש כאן רמאות פשוטה, שאינה נופלת — מבחינת השחיתות והנוק הציבורי — מזיוף מיסחקי-כדורגל או מיצרכיי-מזון.

יש לשים קץ לתעלולים אלה — הן למי ען ההיגינה הציבורית, הן לשם הגנה על המכונים הרציניים, הסובלים מן הספי-קנות הגוברת של הציבור כלפי "מישאל-דעת-קהל". אין האורח הפשוט יכול לדעת איזה מכוון הוא רציני ואיזהו שארלאטאני, אילו תוצאות ראיות למידה של אימון ואילו ראיות לרעמי צחוק.

מכיוון שהדבר נוגע לתחום הציבורי, מן הדין שיופגד עליו פיקוח ציבורי. רדוש חוק להפדרת שטח זה, להבטחת פיקוח מדעי נאות וזהענשת רמאות.

83.8% של האוכלוסייה היהודית הבר-גרת בישראל סבורה שיש לשים קץ ל-שארלאטאניזם של שקר דעת-הקהל. מידגם מייצג של 1245 ישראלים, שנשאלו...

תות", "שזום", "נסיגה" יכודה לסקר לגמרי את התוצאה, אף מבלי שהמנסח התכוון לכך.

למשל: יש הבדל בין שאלה בנוסח "האם אתה בעד נסיגה מכל השטחים המורת הבטחה ערבית לעשות שלום?" ובין אותה שאלה בנוסח "האם אתה בעד החזרת השטחים במיסגרת שלום-אמת עם ערובות-ביטחון?"

או: בין שאלה בנוסח "האם אתה סבור שאין תחליף לשרי-הביטחון, מר משה דיין?" ובין אותה שאלה בנוסח "מי, לדעתך, יוכל לכהן כשרי-הביטחון במקום מר דיין?"

המסקנות של מכוון רציני מחייבות ניתוח מפוכח. הרי חבל על כל רגע המבוזבז על ניתוח המסקנות של מכוון בלתי-רציני.

שלא הולך לו — שאתה מוכן לכלול בסקר הבא שלך שאלה לפי הזמנתו. רדוש מחיר צנוע. למשל: 5000 ל"י לשאלה.

קח את הכסף. (למען השם, אל תקח שטרות או צ'קים דחויים. בעסקים כאלה, זה לא בטוח.)

אחרי שבועיים הכתב למזכירתך דו"ח מפואר, לאמור: "מכוון סד"ק בע"מ ערך מישאל אצל מידגם מייצג של 1245 ישר-ראלים, המייצגים את כל האוכי-לוסיה הישראלית הבוגרת לפי מובחנים מדעיים."

אם השאלה הוזמנה על-ידי עסקן, נגיד מר יצחק הלוי הרשילוח, שעף לפני חודש ממיפלגתו אחרי שנחשד במעילה או בבועילה, ייראה הדו"ח כך:

במישאל שהקיף 1245 ישראלים, שהם מידגם מייצג של כל האוכלוסייה הישרא-לית הבוגרת, הוצגה למרואיינים השאלה: "מי מסוגל, לדעתך, להציל את המדינה בשעה קשה זו?"

התוצאות הן כלהלן: גולדה מאיר — 34.8%, יצחק הלוי הרשילוח — 31.6%, משה דיין — 16.2%, יגאל אלון — 8.3%, הרבי מלובאביץ — 8.1%, מאיר וילנר — 0.2%, שלמה ימפון (זה שהעיק את הר-שילוח מן המיפלגת) — 0.1%, אחרים 0.7%.

שום דב לציניעות. הרי-שילוח מופיע בכל זאת אחרי גולדה.

הדפס זאת יפה, קשט בדיאגרמות (גבר רים מול נשים, זקנים מול ילדים, תכולי-עניים מול חומי-עיניים), ושלח למר הר-שילוח.

הוצאות — 182 ל"י. רווח נקי (ברוטו) — 4818 ל"י.

בד אין צורך להיות כלי-כך פרימיי טיבי. ולמה לך להתעשר כלי-כך מהר?

תהיה קצת יותר רציני ומדעי. למשל, לדידך הטוב, ראש עיריית קר-יית-שבע, מר אביעזר השבעוני, נמצא בצרה. גילו שהוא — נו, טוב, לא חשוב, למה לרכל?